

sessiin kotimaisen teknologian historian harjoittajien olisi pikkuhiljaa pyrittävä ymmärtäkseen paremmin harjoitetun tutkimuksen suhdetta aikalaisyhteiskuntaan. Lapsenkengissään olevan suomalaisen teknologian historian institutionaalisen statuksen voivottelun sijaan olisi kyettävä analysoimaan tehtyä tai käynnissä olevaa tutkimusta ja ehkä löytämään uusia toimivia yhteistyön muotoja aidon uteliaisuuden innoittamana.

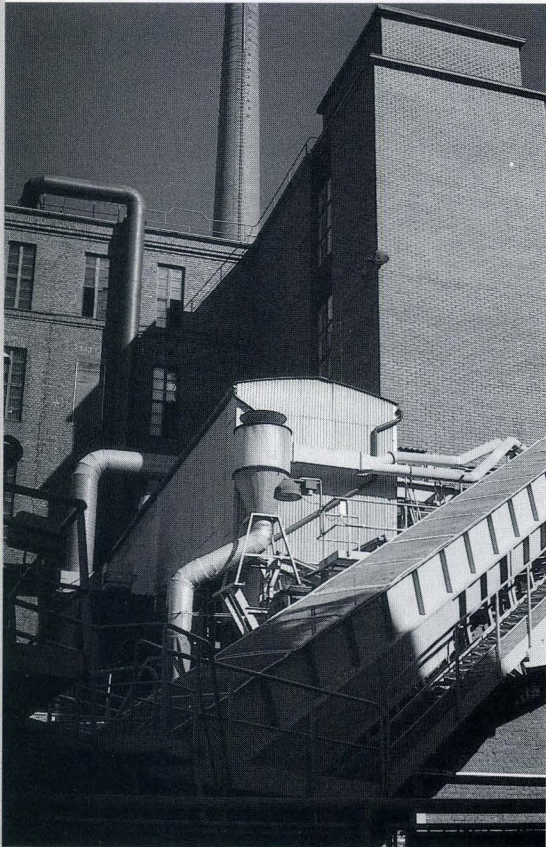
Hannes Toivanen

INDUSTRIMINNES- SEMINARIUM I TAMMERFORS

Nordiska forskare, arkitekter och museifolk förstärker samarbetet

Ett trettiotal forskare, arkitekter och yrkesverksamma på museer från Finland, Sverige, Norge och Danmark samlades i Tammerfors den 20–22 augusti. Den gemensamma faktorn för seminariedeltagarna var Industriminnen i Norden, en tvärvetenskaplig nordisk kurs i industrimannesfrågor, som har genomförts i tre omgångar under åren 1995–1998. Kursen som omfattar 20 akademiska studieveckor har ingått i Kungl. Tekniska Högskolans (KTH) formella utbildning. Kurserna har skapat ett nätverk om ca 90 personer från de fyra nordiska länderna. Syftet för årets sommarseminarium var att samla deltagare från olika kurser kring samma bord för att bekanta sig med aktuella projekt och att planera utvecklandet av nätverket.

Industriminnen omfattar inte bara nedlagda och övergivna fabriker utan också industriarbete och anläggningar i drift. Foto: Tuija Mikkonen.

Tammerfors – en industristad i förvandling

En betydande del av seminariet bestod av föredrag och diskussioner om Tammerfors industrimiljöer och dess återanvändning samt av en stadsvandring och museibesök. Forskare Jarmo Peltola från Tammerfors Universitet höll ett föredrag om industrialismens uppkomst och utveckling i Tammerfors. Miljöminister Satu Hassi berättade ur en personlig och stadsfullmäktiges synvinkel om 1980-talets folkrörelse för bevaringen av stadens industrimiljöer. Arkitekt Minna Perähuhta kritiserade i sitt inlägg hur förändringarna i industrimiljöerna påverkar hela stadsbilden och områdets indentitet. Hon underströk arkitekternas aktiva roll i stadsbyggnadet och i utförandet av återanvändningsplaner.

I seminarieprogrammet ingick ett besök till Muceicentret Vapriikki där deltagarna bekantade sig med stadens museitrymmen i f.d. Tampellas industrihallar. På Amuri Arbetarmuseikvarter fick de nordiska deltagarna en mångsidig bild av arbetarbefolkningens bostadsförhållanden under olika tider. Under en rundvandring längs Tammerforsen berättade arkitekt Lasse Kosunen om återanvändning av industribyggnader. Söndagens frivilliga program bestod av ett besök till Arbetarnas Centralmuseum i Finlaysons gamla industribyggnader samt ett besök till Lapinniemi där en textilfabrik på 1980-talet förvandlats till bostadslägenheter. Höjdpunkten i seminariets sociala program kulminerades i rökbastun vid Näsijärvi insjö.

Arbetarnas Centralmuseum i Finland disponerar för tillfället Finlaysons näst äldsta industrihall i Tammerfors, ett väveri från 1840-talet. Gjutjärnskolonnerna och de andra tekniska detaljerna utgör en historisk ram för en utställning om restaurering av Finlaysons industribyggnader. Foto: Tuuji Mikkonen.

Gamla industribyggnader erbjöd en intressant omgivning för ett nordiskt industriminnesseminarium. Foto: Tuuji Mikkonen.

Mångfald av nordiska projekt presenterades

Seminariedeltagarna presenterade sina egna projekt som behandlades i tre tematiska helheter. Den första och största helheten bestod av pågående akademiska avhandlingsarbeten och forskning under rubriken *Fabrikssamhällen i Norden*. Problematiken fokuserades i 1900-talets fabriks- och bostadsbyggande samt uppkomsten av fabrikssamhällen. Forskningsobjekten i fråga har en bred geografisk spridning, ända från Kuusankoski till Spetsbergen. I plenumdiskussionen resonerades om sammanfogningen av mikro- och makronivån inom forskning samt om historieforskningens betydelse för dagens och framtidens samhälle.

Under temat *Industrihistoria: källor och förmedling* diskuterades svårigheterna att hitta relevanta källor, speciellt när det gäller den förindustriella epoken i Norden. Etnolog Kari Amundsens inlägg handlade om forskning för en utställning i Åkershus län i Norge. Civilingenjör Finn J.S. Hansen lyfte fram problematiken att förmedla industrihistoria till museibesökare och andra mottagare. Enligt Hansen belastas mottagaren av ett enormt informationsöverskott med påföljd att forskningsresultaten måste kunna presenteras på ett ytterst intresseväckande sätt. Dataprogram där mottagaren spelar en aktiv roll kan vara en lösning, dock inte helt okomplicerat.

Den tredje tematiska helheten *Industriminnesvård i praktiken* bestod av en översikt av forskningsläget i Sverige av professorerna Maths Isacson och

Marie Nisser samt av presentationer av praktiska projekt inom industriminnesvården. Arkitekt Tiina Valpola berättade om svårigheterna att garantera och underhålla kontinuitet hos konkreta industriminnesobjekt, t.ex. i Högfors i södra Finland. Forskare Tuija Mikkonen framställde en modell för att koppla ihop produktionsverksamhet med ålderdomlig teknik, industriminnesvård och en aktiv marknadsföring. Projektledare Dag Celsing förklarade hur ett konkret projekt, *Industrihistorisk mötesplats Norberg*, fungerar i Bergslagen. Till mötesplatsen anknys flera delprojekt, ett av dem en forskarskola.

Det nordiska nätverket utvecklas

I seminariets slutdiskussion söktes svar på frågan hur samarbetet inom ramen för de nordiska kurserna ska fortsättas. Nordiska industriminnesforskare och industriminnesvårdare sammanknyts via en e-postlista som handhas av Enheten för Industriminnesforskning vid KTH. Förutom en informationskanal ska listan också fungera som ett diskussionsforum. En återträff för medverkande i nätverket kommer att organiseras i något av de fyra länderna vartannat år, alltså följande gång år 2001. Platsen bestäms senare av en arbetsgrupp som består av representanter från varje land.

Den tidigare modellen där kursen ingick i KTH:s formella utbildning upphör. En eventuell ny kurs kommer troligtvis att ges en annan form än de tre första. Nya kontakter och ett nätverk samt nya synvinklar med en tvärvetenskaplig förankring konstaterades vara av stor betydelse i samarbetet med nord-

iska kolleger. Den tvärvetenskapliga inriktningen med deltagare från olika discipliner medför dock att diskussionen på möten ofta förs på en relativt elementär nivå. Det kan vara svårt att hitta en form för en fortsättningskurs som tillfredsställer samtliga personers krav. Det vore därför önskvärt att arrangera en fortsättningskurs, t.ex. av typen forskarskola, i samarbete med andra som är intresserade av samma frågor.

Tuija Mikkonen

Artikelförfattaren, FM, Ekon.mag. Tuija Mikkonen, är kontaktperson i Finland för nätverket "Industriminnen i Norden+."
E-post: tuija.mikkonen@upc.fi

Matkalla tulevaisuuteen

TEKNILLINEN KORKEAKOULU
TEKNISKA HÖGSKOLAN
HELSINKI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY